

רע"פ 4522/13 - נימר נעיס נ' מדינת ישראל

רע"פ 4522/13 - נימר נעיס נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 4522/13

נימר נעיס

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[16.07.2013]

כבוד השופט ח' מלצר

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מתאריך 2.6.2013 (בהרכב כב' השופטים: י' גריל (סגן הנשיאה), ש' ברלינר, ב' בר-זיו) בתיק עפ"ג 33705-05-13.

בשם המבקש:

עו"ד ניבה נקש

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מתאריך 2.6.2013 (בהרכב כב' השופטים: י' גריל (סגן הנשיאה), ש' ברלינר, ב' בר-זיו) ב-עפ"ג 33705-05-13, שבגדרו התקבל ערעורה של המשיבה על קולת העונש שנגזר על המבקש בבית משפט השלום בחדרה בתאריך 22.4.2013 ב-ת"פ 41477-03-13, כך שעונשו של המבקש הוחמר ל-7 חודשי מאסר בפועל ו-8 חודשי מאסר על תנאי (למשך 3 שנים), חלף 3 חודשי מאסר בפועל ו-6 חודשי מאסר על תנאי (למשך 3 שנים), שגזר על המבקש בית משפט השלום הנכבד.

להלן יובאו בקצרה הנתונים הדרושים להכרעה.

תמצית העובדות וההליכים הקודמים

2. בתאריך 21.3.2013 הוגש נגד המבקש כתב אישום בבית משפט השלום הנכבד בחדרה, שכלל 3 אישומים. לפי עובדות האישום הראשון, בתאריך 14.3.2013, בשעת לילה, המבקש הרס ופגע במזיד ברכב מסוג "אופל קורסה", בכך שחיבל על-ידי דקירות סכין בשלושה מצמיגי הרכב שחנה ברחוב הנשיא ויצמן 9 בחדרה, כאשר שווי הנזק שהסב המבקש לרכב בגין מעשיו אלו, הועמד בכתב האישום על כ-585 ש"ח. לפי עובדות האישום השני, באותו המקום ובאותה העת המבקש גם הרס ופגע במזיד ברכב מתוצרת "סיטרואן", בכך שחיבל על-ידי דקירות סכין בשניים מצמיגי הרכב, כאשר שווי הנזק שהסב המבקש לרכב זה, הועמד בכתב האישום על כ-500 ש"ח. לפי עובדות האישום השלישי, עוד באותו המקום ובאותו הזמן, המבקש הרס ופגע במזיד ברכב מסוג "מיצובישי לנסר", בכך שחיבל על-ידי דקירות סכין, בארבע מצמיגי הרכב, כאשר שווי הנזק שהסב המבקש לאותו הרכב, הועמד בכתב האישום על כ-800 ש"ח.

בגין מעשיו המתוארים, הואשם המבקש בבית משפט השלום הנכבד, בגין כל אחד מהאישומים, בעבירות הבאות: חבלה במזיד לרכב - עבירה לפי סעיף 413ה' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), החזקת אגרופן או סכין למטרה לא כשרה - עבירה לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין.

3. בתאריך 22.4.2013 הורשע המבקש על פי הודייתו בכל העבירות המיוחסות לו בכתב האישום. עוד באותו היום גזר בית משפט השלום הנכבד את עונשו של המבקש. בית משפט השלום הנכבד ציין בגזר דינו, כי על אף שהמשיבה בחרה לראות בכל רכיב של כתב האישום - בגדר "אירוע נפרד", הוא מעדיף את גרסת באת-כח המבקש, שלפיה יש לראות את שלושת האישומים ככאלו המתייחסים ל"אירוע אחד". בית משפט השלום הנכבד ציין עוד בגזר דינו, כי אמנם יש להעניק משקל להרשעת המבקש ב-10 עבירות קודמות, שביניהן עבירות אלימות קשות ושבגין ריצה המבקש עונש מאסר בפועל. ואולם, משקלן של הרשעות אלו, ייקבע בין היתר, בהתחשב בזמן הרב שחלף מהעת שבה המבקש ביצע את אותן העבירות (כ-8 שנים) ובכך שהמבקש לא ניהל אורח חיים עברייני מעת ביצוען.

כשיקולים לחומרה, ציין בית משפט השלום הנכבד בגזר דינו כי המבקש היה נתון תחת השפעת אלכוהול בעת שביצע את המעשים שבהם הורשע ושבגין נגרם נזק של ממש למתלוננים, הגרים בשכנות לו.

כשיקולים לקולה, ציין בית משפט השלום הנכבד את הודייתו של המבקש בעבירות המיוחסות לו ואת העובדה שעד למועד שבו ניתן גזר דינו של בית משפט השלום הנכבד, שהה המבקש בתנאי "מעצר בית" (וזאת מעל לחודש ימים). כן ציין בית משפט השלום הנכבד כשיקולים לקולה את קביעתו כי מעשיו של המבקש, במכלול, מהווים "אירוע אחד" ואת העובדה שהסכין שבאמצעותה ביצע המבקש את המעשים המיוחסים לו - לא נתפסה.

לאחר שקבע את מתחם הענישה הראוי לעבירות שבהן הורשע המבקש (לפי תיקון 113 לחוק העונשין), ככזה שנע בין מאסר לביצוע על דרך של עבודות שירות לבין 8 חודשי מאסר בפועל, ולאחר ששקל את השיקולים לחומרה ולקולה, גזר בית משפט השלום הנכבד על המבקש את העונשים הבאים: 3 חודשי מאסר בפועל, שיימנו החל מתאריך 18.3.13; מאסר על תנאי של 6 חודשים לתקופה של 3 שנים (ובתנאי שהמבקש לא יעבור מיום שחרורו את אחת מהעבירות שבהן הורשע). כן ציווה בית משפט השלום הנכבד על המבקש, לפצות את המתלוננים בסכומי הנזקים שנגרמו להם, כפי שהוערכו בכתב האישום.

4. בתאריך 19.5.2013 הגישה המשיבה ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה הנכבד על קולת העונש שנגזר על המבקש בבית משפט השלום הנכבד. המשיבה הדגישה בערעורה, כי בית משפט השלום הנכבד לא העניק משקל מספיק לעברו הפלילי של המבקש, שבגדרו הוא צבר 10 הרשעות קודמות ב-53 תיקים שונים. עוד הדגישה המשיבה בערעורה, כי בית משפט השלום הנכבד לא נתן משקל מספיק לעובדה, שבעת ביצוע העבירות בהן הורשע, היה המבקש נתון תחת השפעת אלכוהול. לצורך תמיכה בטענותיה אלו, הפנתה המדינה לפסיקתו של בית משפט זה, שבגדרה נגזרו עונשי מאסר בפועל של חודשיים על נאשם ולו רק בגין עבירה של "החזקת סכין".
5. בתאריך 2.6.2013 (וזאת יום אחד קודם למועד שבו צפוי היה המבקש לסיים לרצות את עונש המאסר בפועל, שנגזר עליו בבית משפט השלום הנכבד) - ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד. בית המשפט המחוזי הנכבד דחה בפסק דינו את קביעתו של בית משפט השלום הנכבד, שלפיה העבירות בהן הורשע המבקש מהוות "מעשה אחד", ופסק, כדלקמן:
- "אף אם ניתן משקל מה לכך שהעבירות נעברו ברצף, באותו לילה, ובאותו מקום, אין לראות בהן מעשה אחד, שכן מדובר בפעולה מכוונת לגרימת נזק לכל מכונית בפני עצמה" (ההדגשות שלי - ח"מ).
- בית המשפט המחוזי הנכבד הדגיש בפסק דינו גם את חומרת המעשים בהם הורשע המבקש, ודחה חלק מהקביעות העובדתיות והממצאים של הערכאה המבררת, בשתי נקודות עיקריות:
- הנקודה הראשונה, נוגעת לעובדת מסוכנותו של המבקש ובהקשר זה נפסק כדלקמן:
- "אדם היורד בחשיכת לילה, אוחז בסכין ומחבל בשלושה כלי רכב, הוא אדם מסוכן. מן הסתם הכיר את שכניו לבניין, ידע מי הם בעלי הרכב, אך גם זה לא הרתיע אותו מלהזיק להם. כפי שנטען בערכאה הראשונה לא מדובר רק בנזק לרכוש אלא גם בעוגמת נפש ופגיעה בתחושת הביטחון שאדם צריך לחוש לגבי רכבו החונה בחצר הבניין בה הוא גר" (ההדגשות שלי - ח"מ).
- בנקודה השנייה, בית המשפט המחוזי הנכבד, קבע כי יש לתת דגש מיוחד לעברו הפלילי של המבקש, שבגדרו הורשע בעבירות שונות וחמורות, שבכללן: גרם חבלה בנסיבות בהן העבריין חמוש, גרם חבלה במזיד לרכב, עבירה של אימים, עבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, עבירה החזקה ושימוש בסמים לצריכה עצמית. בגין חלק מהעבירות הללו, ריצה המבקש עונש של 20 חודשי מאסר בפועל.

נוכח השיקולים שפורטו בשתי הנקודות הנ"ל, קבע בית המשפט המחוזי הנכבד - כי העונש שהוטל על המבקש בבית משפט השלום הנכבד חרג באופן קיצוני מהנדרש ולכן הוחמרו העונשים שנגזרו על המבקש והושת עליו עונש של מאסר בפועל למשך 7 חודשים (שתקופת ריצויו החלה, כאמור, בתאריך 18.3.2013). כן הוגדל עונש המאסר המותנה שנגזר על המבקש בבית משפט השלום הנכבד והועמד על 8 חודשים, תוך שבית המשפט המחוזי הנכבד מדגיש כי הוא איננו ממצה את הדין עם המבקש. יתר הרכיבים בגזר דינו של בית משפט השלום הנכבד - נותרו על כנם. מכאן הבקשה שבפני, שהוגשה בתאריך 25.6.2013.

טענות המבקש בבקשה

6. בבקשה, טוען המבקש באמצעות באת-כוחו, את הטענות הבאות:

(א) פסקי הדין שניתנו בעניינו של המבקש מעלים שאלה עקרונית באשר לפרשנותו של סעיף 40ג(א) לחוק העונשין, שקובע כי על בית המשפט המרשיע נאשם בגין כמה עבירות, המהוות "אירוע אחד" - לקבוע מתחם ענישה הולם (כאמור בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין) ולגזור "עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע" - כפי שנהג בית משפט השלום הנכבד, וזאת במיוחד בשים לב לאמור בסעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ), האוסר על הענשה יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה.

(ב) בפער בין העונשים שהושתו על המבקש בשתי הערכאות הקודמות, יש כדי להוות עילה למתן רשות ערעור לדיון ב"גלגול שלישי". בהקשר זה, מוסיפה באת-כח המבקש עוד כי החמרת עונשו של המבקש בבית המשפט המחוזי הנכבד, נוגדת את הכלל לפיו אין ערכאת הערעור ממצה את הדין עם נאשם פלוני. כן מציינת באת-כח המבקש כי אינטרס הציפייה של המבקש - נפגע בשל כך שפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, התקבל יום אחד בלבד, לפני תום מועד ריצויו עונש המאסר בפועל, שגזר בית משפט השלום הנכבד על המבקש. כן טוענת באת-כח המבקש, כי בית המשפט המחוזי הנכבד סטה מההלכה המקובלת, שלפיה ההתערבות בחומרת העונש שנגזר על-ידי הערכאה הדיונית, תיעשה רק במידה שהעונש חורג אופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת.

(ג) בית המשפט המחוזי הנכבד לא נימק את פסק דינו כנדרש, לשיטת באת-כח המבקש, בעת שהחמיר את עונשו של המבקש - וזאת מאחר שלא קבע בפסק דינו, מהו מתחם הענישה הראוי בגין המעשים שביצע המבקש ומהו העונש שראוי שיושת על עליו, בגדרו של אותו המתחם. כמו כן, לטענת באת-כח המבקש, היה על ערכאת הערעור לנמק מהם אותם משתנים שהובילו להחמרת עונשו של המבקש - בין אם מדובר בקביעה כי המבקש ביצע סדרה של מעשים נפרדים ובין אם מדובר במשקל שהיה על בית המשפט המחוזי הנכבד לייחס לעברו הפלילי של המבקש.

7. לגופו של עניין, באת-כח המבקש טוענת, כי העונש שנגזר על המבקש בבית המשפט המחוזי הנכבד, מצוי ברף הגבוה של הענישה. לצורך תמיכה בטענתה זו, הפנתה באת-כח המבקש לפסיקה שבה הורשעו נאשמים בעבירה של "חבלה במזיד לרכב" (כאשר היא נלווית לעבירות אחרות). כפי שעולה מאותה הפסיקה, רף הענישה העליון שנגזר בגין אותן עבירות, לא חרג מ-8 חודשי מאסר בפועל. כן מפנה באת-כח לפסיקה, שממנה ניתן ללמוד, לשיטתה, על רף הענישה המקובל בגין עבירה של "החזקת סכין" - שממנה עולה כי בתי המשפט נמנעו מלהשית כלל, עונש של מאסר בפועל, על נאשמים שהורשעו בעבירה זו.
- דין והכרעה
8. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור ובחומר שצורף לה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. הנימוקים למסקנתי יובאו מיד בסמוך.
9. הלכה היא כי בית משפט זה יעניק רשות ערעור לדיון "בגלגול שלישי" רק במקרים בהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (עיינו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); רע"פ 4515/07 אבו שנב נ' מדינת ישראל (17.10.2007)), או במקרים המגלים אי-צדק או חשש מפני עיוות-דין (עיינו: רע"פ 2222/13 חיחאשווילי נ' מדינת ישראל (2.5.2013); רע"פ 2258/13 מאירוב נ' מדינת ישראל (30.4.2013); רע"פ 2744/13 אברמוב נ' מדינת ישראל (30.4.2013)). במקרים שבהם מתייחסת הבקשה רק לחומרת העונש, ההלכה היא שרשות ערעור תינתן במקרים נדירים, בהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, בהתאם לנסיבות העניין (ראו לדוגמה: רע"פ 1276/13 שושן נ' מדינת ישראל (20.02.2013); רע"פ 905/13 חייק נ' מדינת ישראל (11.02.2013); רע"פ 8527/12 ששון נ' מדינת ישראל (28.11.2012)).
- על אף שבאת-כח המבקש מנסה לשוות לבקשה אופי של בקשה עקרונית - הטענות המובאות בגדרי הבקשה, אינן חורגות מדל"ת אמותיו של המקרה הספציפי ואינן מעלות למעשה כל סוגיה עקרונית חדשה, שיש בה להצדיק מתן רשות ערעור לדיון ב"גלגול שלישי".
10. הסוגיה הפרשנית בדבר יחסי הגומלין שבין סעיף 186 לחסד"פ לבין הוראת סעיף 40יג(א) לחוק העונשין, שמעלה באת-כח המבקש בטיעוניה, איננה מתעוררת למעשה כאן, בהתחשב במכלול הנסיבות המכלול.

בנסיבות המקרה שלפני, המבקש הורשע, מכח הודייתו, בשלושה אישומים נפרדים. בית משפט השלום קבע את "מתחם הענישה" הראוי בעניינו של המבקש, ככזה שנע בין מאסר לביצוע על דרך של עבודות שירות לבין 8 חודשי מאסר בפועל, בין השאר, נוכח מסקנתו כי יש לראות במעשי המבקש כ"אירוע אחד". אמנם בית המשפט המחוזי הנכבד קבע בפסק דינו, כי יש לראות במעשי המבקש: "...פעולה מכוונת לגרימת נזק לכל מכונית בפני עצמה" וכי אין לראות בהם "אירוע אחד". ואולם, קביעתו זו של בית המשפט המחוזי הנכבד, באה במסגרת כלל השיקולים הרלבנטיים, לרבות אלה הנוטים לחומרה פה, שהעיקרי שבהם הוא עברו הפלילי. נוכח קביעות אלו, אף שאכן היתה החמרה בעונש, היא נפלה בגדרי "מתחם הענישה", שצוין על-ידי בית משפט השלום הנכבד.

אין בידי לקבל גם את טענת באת-כח המבקש, כי הרשעתו נוגדת את ההלכה לפיה אין ערכאת הערעור ממצה את הדין עם נאשם, נוכח הפער הנטען בין עונשי המאסר בפועל, שהשיתו שתי הערכאות הקודמות על המבקש. בנסיבות המקרה שלפני, סבר בית המשפט המחוזי הנכבד, כי: "העונש שהוטל על המבקש בערכאה הראשונה חורג באופן קיצוני מהנדרש" (שם, בפיסקה 7). בהתחשב בשיקולי הענישה, בהם נבדלו שתי הערכאות הקודמות - הנני סבור כי המקרה שלפני אינו חורג מההלכות ביחס להתערבות ערכאת הערעור בחומרת העונש, או לאלו הנוגעות למיצוי הדין עם המבקש (עיינו למשל: ע"פ 3578/11 סטרוק נ' מדינת ישראל, בפיסקה 122 (13.8.2012)). השוו לאחרונה: ע"פ 267/13 מדינת ישראל נ' לוי (23.6.2013).

11. לבסוף אציין כי אינני מוצא אף פגם בהנמקתו התמציתית יחסית של בית המשפט המחוזי. קיומה של חובת ההנמקה אינו מתבטא דווקא בכתיבה באריכות ובפירוט, מקום שהדבר איננו נדרש. בעניינו, בית המשפט המחוזי הנכבד עמד, בין השאר, על נסיבותיהן של העבירות בהן הורשע המבקש, חומרתן ומסוכנותן, טרם שגזר את דינו של המבקש, ולפיכך לא היתה כאן חריגה מחובת ההנמקה, בשום לב להלכה הנוהגת בהקשר זה (עיינו: רע"א 478/88 בקר נ' שטרן, פ"ד מב (3) 679, 681 (1988); ע"א 668/89 פאר נ' בית פרישמן, פ"ד מד(4) 693, 696-697 (1990)).

12. נוכח כל האמור לעיל, הרי שהן מבחינת ההלכה בנוגע למתן רשות ערעור לדין "בגלגול שלישי", והן מבחינת נסיבותיה של הבקשה שבפני - אין מקום לקבל את בקשת רשות הערעור. לפיכך - בקשת רשות הערעור נדחת. ניתנה היום, ט' באב התשע"ג (16.7.2013).